

Handbok

i arbetet med våld i nära relation för personal i Samordningsförbundet Insjöriket

Kontakta **Kvinnofridslinjen på Nationellt Centrum för Kvinnofrid** för att rådgöra om vilken stödinsats/stödverksamhet som passar och finns i närheten.

Du kan också kontakta dem med andra frågor om hur du kan hantera ärenden kring våldsutsatthet. Öppet dygnet runt. **020-50 50 50**

Vid **akuta situationer** ring polisen på **112**.

En akut situation är när det är fara för en persons liv. Personen kanske har synliga våldsskador eller ber om hjälp för att partnern väntar utanför.

Fråga om personen känner sig säker att gå hem.

Bilagor

1. Kommunvisa stöd
2. Validerade frågor om våld framtagna av VKV
3. Du som utsätter andra för våld
4. Här finns hjälp för unga vuxna
5. Här frågar vi om våld (infoblad)
6. Rutin – att ställa frågan om våldsutsatthet
7. Orosanmälan rutin
8. Sammanställning av arbete kring mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer inom VG

Texten i kompendiet är delvis tagen från metodstödet från Försäkringskassan och handläggarstödet från Arbetsförmedlingen.

Vad är våld?

"Våld är en handling riktad mot en annan person som genom denna handling skadar, smärtar, skrämmer eller kränker, får denna person att göra något mot sin vilja eller att avstå från att göra något den vill." (Isdal, Per (2001) Meningen med våld. Gothia.)

Våld kan se ut på många olika sätt och brukar delas in i:

Fysiskt våld

Exempelvis örfilar, dra i håret, knuffa, hålla fast, sparkar, slag mot kroppen, stryptag.

Psykiskt våld

Hot, kontroll, kränkande, förlöjligande och nedsättande ord. Här ingår även latent våld (att leva under risk för nytt våld). Även våld eller hot om våld mot husdjur kan räknas hit.

Sexuellt våld

Påtvingade sexuella handlingar, våldtäkt.

Materiellt våld

Förstöra inredning, dagböcker, foton med mera.

Ekonomiskt våld

Tvingas skriva under handlingar, får ej förfoga över egen ekonomi.

Försummelse

Gäller främst äldre och personer med funktionsnedsättning och handlar om att medvetet ge felaktig medicinering, bristande hygien, lämna utan tillsyn med mera.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Det hedersrelaterade våldet och förtrycket kännetecknas bland annat av att det oftast är kollektivt utövat eller sanktionerat. Kontrollen av flickors och kvinnors sexualitet är central och valet av partner är inte individens eget val, utan en angelägenhet för familjen eller hela släkten. Våldet och förtrycket drabbar såväl flickor och kvinnor som pojkar och män, och både män och kvinnor kan vara förövare. Ibland är en och samma person både utsatt och förövare. Detta gäller inte minst pojkar och unga män. Könsstympning av flickor räknas till hedersrelaterat våld och förtryck. De som bryter mot familjens normer och värderingar riskerar att bli bestraffade och i värsta fall mördade. **Mer fördjupad kunskap besök www.hedersfortryck.se.**

Varför frågar vi om våld?

Riksdagen har beslutat att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Därtill har regeringen fattat beslut om sex jämställdhetspolitiska delmål för att uppnå detta¹. Ett av de jämställdhetspolitiska delmålen är att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. I den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor 2017-2026 slår regeringen fast att samhället aktivt och systematisk måste verka för att öka upptäckten av våld².

Eftersom erfarenhet av våld är starkt förknippat med nedsatt arbetsförmåga är det troligt att vi i förbundets finansierade insatser kommer i kontakt med en stor andel av de som är våldsutsatta. Långtidssjukskrivning kan vara en orsak till tidigare våldsutsatthet. Personer med traumatiska erfarenheter från barndomen är överrepresenterade bland sjukskrivna. Både att i barndomen själv utsättas för våld och att bevittna våld i sin närhet kan påverka hälsan under hela livet, och det är möjligt att personen aldrig sökt behandling för de psykiska konsekvenserna av det den upplevt. För en förstår inte alltid kopplingen. Detta ger oss i våra verksamheter ett möjligt tillfälle att identifiera våldsutsatthet när vi möter deltagare samt att lotsa dem till adekvat hjälp.

Vidare utgör samordningsförbunden en rikstäckande struktur för samverkan mellan kommun, landsting/region, AF och FK som med fördel kan involveras i arbetet för att förbättra upptäckten av våld.

Vi kan aldrig lösa situationen åt den som är våldsutsatt däremot räcker det oftast långt att sätta igång en process genom att ställa frågan och att lotsa till adekvat hjälp.

Ofta är det bra att personen får möjlighet att svara på samma frågor vid olika tillfällen, eftersom det kanske är första gången en får frågan. Detta kan bekräfta personens egen förståelse eller hjälpa att personen själv gör kopplingen mellan ohälsan och våldsutsattheten.

Exempel på inledning:

”Många av dem vi träffar i vårt arbete som har bekymmer med hälsan har upplevt våld i nära relation. Vi frågar därför alla om detta.”

”Forskning visar att hur en har det eller har haft det i sina nära relationer kan påverka hälsan. Hur är det för dig?”

”Vi ställer frågan om våld till alla eftersom vi vet att det påverkar hälsan på många sätt”

Exempel på hur du kan formulera dig när du fått svar på frågan:

”Om en lever eller har levt i en relation där hot, kränkningar, våld av något slag förekommer/förekommit har en rätt till stöd och hjälp. Det är ett brott. Det är alltid den som utsätter någon annan för kränkande behandling och våld som bär ansvaret för sina handlingar.”

”Jag känner till några olika verksamheter som hjälper personer som är i liknande situation som din och som kan ge stöd och hjälp. Jag ger dig kontaktuppgifter så kan du kontakta dem om du vill. Du får vara anonym. Samtal till kvinnojouren och Kvinnofridslinjen syns inte på telefonräkningen. Jag kan också hjälpa dig att ta första kontakten om du vill det?”

¹ www.regeringen.se

² Regeringens nationella strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Diarienummer: Utdrag (kap 5) ur Skr. 2016/17:10

”På tjejjouren.se kan du se vilka olika stödverksamheter som finns tillgängliga via chatt och vilka tider som du kan kontakta dem. Där kan du ställa frågor och prata med personer som kan ge stöd och hjälp. Du får vara anonym.”

”Jag undrar också hur det blir för dina barn. Vi vet att det är skadligt för barn att bevittna våld. Skulle du vilja ha hjälp med att kontakta socialtjänsten?”

Våldsutsatta personer som söker skyddat boende och som har husdjur

Föreningen Veterinär Omtanke Om Våldsutsatta (VOOV) förmedlar tillfälliga jourhem för djuren under tiden ägaren är på skyddat boende. Mer information på VOOVs hemsida.

Stöd till våldsutövande

Om en person berättar att hen utsätter eller utsatt någon för våld kan du hänvisa vidare till socialtjänst eller mansmottagning (se bilaga).

Viktigt att lyfta att det går att ändra ett våldsamt beteende och att det finns hjälp och stöd att få.

Mansmottagningar finns samlade under riksorganisationen www.rikskriscentrum.se

Barn som far illa, orosanmälan

Alla har ett ansvar för att uppmärksamma barn som far illa. I lagen står det att alla som får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa bör anmäla det till socialnämnden (14 kap. 1 c § SoL). Vid misstanke om att barn far illa ska du göra en orosanmälan till socialtjänsten i den kommun där barnet bor. Anmälan ska göras skyndsamt. Om det är oklart var barnet är folkbokförd kontaktas socialtjänsten där barnet vistats. Av anmälan ska barnets namn och personnummer framgå och varför en anmälan sker. Om inte barnets personnummer finns tillgängligt, uppge då vårdnadshavarens personnummer. Mer info <https://www.socialstyrelsen.se/orosnmalan>

Våld i samkönade relationer

Mer information kommer